శివరంజని

చిక్కయ్య,- పండి పండి ఆరముగ్గి రాలిపోయినాడు: గుటుక్కు మనగానే ఆతడి ఆత్మ స్వర్గానికి ప్రయాణంకట్టింది: పోతూ పోతూ, ఆ బుంగమీసాలూ, ఆ పాత తంబురా, అంటిపట్టుకు వెళ్ళింది:

—స్వర్గందాకా వెళ్ళాడు: బయట గేటు వేసిఉంది:

'పాపం, నిద్రపోతున్నారేమో!' అనుకుని తట్టకుండా ఆక్కడే ఉన్న ఓ చట్టుమీద చదికిల పడ్డాడు:

ఎంతసేపు అలా కూర్చుంటాడూ?-విసుగేసుకొచ్చింది: మీసాలు ఎగసన దోసుకుని, తంబూరాదండె అందుకుని, పంటితో చుంగు బిగించి, రింగ్ మనిపించి, గొంతుఎత్తాడు:

అవతలివాళ్ళకు నిద్రాభంగం అవుతుందేమోనని, - కూనిరాగంగానే ఎత్తుకున్నాడు - కాని మనసు ఊగినకొద్దీ మీటు మోపైంది - ఆ లోకంలో ఒంటిగా వదిలేసివచ్చిన పెళ్ళాంమీద భ్రమకొద్దీ గొంతు మోగింది -

—ఒంటిగా తూగేవు
ఓసైన మారాజ
ఇంటికాడ చుక్క—
కేబ్రమత లాయెనో...రాజా-
ఉత్తుత్తి వున్నాని
కురికి గంతేసేవు
నీ నీడలో తొంగి
సూడవో మారాజ...

—ఇలాగే పాడుతున్నాడు-పాటతో ఊగుతున్నాడు. ఇంతలో గేటు అద్దరినుంచి ఎవరో కేక వేశారు.

'ఎవరక్కడ ?'

'ఒహో ! ఎవడో దేవతల్లే ఉన్నాడు' అనుకున్నాడు సన్నయ్య. గరపచేలో రాలుతేలిన ఘటమేమో, తడుము కోకుండా రొమ్ము విరుచుకున్నట్లు జవాబు చెప్పాడు.

'నేనే !'

'నేనంటే'

'చిక్కయ్యని !"

'ఏమిటా మోత !'

'మోతకాదు, పాట !'

'దాంతాడు తెగిరిలే - ఇంత ఆలస్యంగా వచ్చావేం!'

'అయిందిలే - ఆలస్యం ! ఇందాక సంజె పొద్దునేకా, మనం చచ్చిపోయింది !'

'సంజె పొద్దునా?-అయితే, రేపటికి జేరుకొనే వాడవ్!'

'ఎమయ్యోవ్, దేవుడూ!-నేను మెరక చేలోమనిషిని!'

'అలాగేం ?- మన దేవూరు ?- ఏ తాలూకా !'

'నందిగామ !'

'ఊరు ?'

'చెపితే నీకేం తెలుస్తుంది?- ఎన్నడన్నా ఆచాయలకు వచ్చావా ఏం !'

'నాకు అంతా ఎరికేలే - ఏ ఊరు ?'

'సింగారం-'

'పేరు-?'

'మా యింటిపేరు అయినాబత్తుల వాళ్లు-

'బండ చేషయ్య రెండో కొడుకునయ్యా - చిన లింగయ్యని !

'చిక్కయ్యంటారు ఎరగవ్ ?-'

'అంటే అన్నారులే ! - తెల్లారే దాకా అక్కడే పరుండు గొడవచెయ్యకుండా !-'

'సరేలేవయ్యా !- నీమానాన నీవుపోయి బబ్బో !'

'ష్ !'-నిశ్శబ్దం !-'

చిక్కయ్య మెదలకుండా కూర్చున్నాడు: అది మండు వేసంగి అయినా తెల్లవారుజాముకు చలిచలిగా ఉంది-ఒళ్లు విదిలించుకుని, మళ్ళీ తంబురా అందుకొని గొంతు విప్పాడు-

కువకువలాడుతూ, దేవకన్నెలు గేటు దగ్గిర మూగి సందులగుండా తొంగి చూస్తున్నారు.

'ఎంతచక్కగా ఉందో నే- ఏంబాగా పాడుతున్నాడే!'

ఈ కిల కిల పసికట్టి, చిక్కయ్య మరీ పెచ్చురేగాడు– ఇంకోటి అందుకున్నాడు–

జొన్న సేల మయ్యాన
—వన్నె నూసి కన్నె సి
దారికాసి చేరదీసి
కోరమీసం యెంకటసాఁయ్ –
ఏమన్న డే సిట్టీ
ఏమన్న డే–వా, డేమన్న డే...
—నిన్నె మన్న డే!...

దేవకన్నెలు, విలవిల్లాడుతున్నాయ్–

'ఏం పాట అది !–'

యాలపదం !

'యాల, యాల!' కన్నెలు సంబరపడ్డాయి–

'ఏం లయగా ఉందే!'

ఇంతలో గేటు విచ్చుకుంది.

'చిక్కయ్యా !' దేవత గుమ్మంలోంచి కేక వేశాడు.

'ఊఁ !'

'రా– రా లోపలికి రా–'

'–నన్ను బ్రతిమాలడం దేనికయ్యా – నేనే వస్తాంటినిగా !'

—ఒక్క మెరుపులో, దేవలోకం అంతా తెలిసిపోయింది, రంజుగా యాల పదాలు పాడే లయకా డెవడో

వచ్చాడని. అది యింద్రుడిదాకా ప్రాకింది: పైగా, ఆపూట, దేవరాజుకు ఆటవిడుపేమో కూడా—

చిక్కయ్యను లోపలికి వెంటబెట్టుకు వెళ్ళి, ఆ దేవత ఏదో విడిదిలో దించాడు: అమ్మయ్య— అని నడుం వాల్చబోతూండగానే— మరో బడా దేవత ఉరుకులు పరుగులుగా వచ్చాడు—

'చిక్కయ్యా!'

'అంటె, మనమే!'

'పదాలు పాడుతావటనే'

'భేషుగ్గా!'

'అయితే, రా పోదాం!'

'ఎందాకా!'

'ప్రభువు సన్నిధికి!'

'ప్రభువా?'

'ఏం భయమా?'

'నాకెందుకయ్యా!— పద!'

ఇద్దరూ కలిసి, ఓ పేద్ధవీధిగుండా పడిపోతున్నారు: రెండుపక్కలా కొండలల్లే, వెండిముద్దలల్లే ఇళ్ళున్నాయి. అందులో అందరూ కిటకిటలాడుతూ, గడ్డాలు వ్రేళ్ళాడే రుషులున్నారు:

ఆ యిళ్ళన్నీ దాటి, ఓ అపరంజిభవంతి ముందు ఆగి,— పహారావాళ్ళకు సంకేతవాక్యం చెప్పి లోపలికి వెళ్ళారు:

'ఒక్క మనవి :—

లోపల దేవరాజు తీరుబడిగా కూర్చుని, తాపీగా హుక్కా త్రాగుతున్నాడు. చిక్కయ్య దేవరాజును చూసి, దాసోహం అన్నాడు. ఆయన పరధ్యానంగా ధీమాగా తల ఊగించాడు.

చూస్తూ చూస్తుండగానే, ఒక్క నిమిషంలో అక్కడకు, దేవకన్నె లందరూ ఎక్కడెక్కడగా వచ్చి పడ్డారు. మరీ మరీ ముందుకు రావాలని, ఒకళ్ళనొకళ్లు త్రోసుకుంటున్నారు. కిచకిచలాడుతున్నారు, కేరింతలాడుతున్నారు, గుసగుసలుగా కసురుకుంటున్నారు.

'అచ్ఛా!, చిక్కయ్యా!- పాట మొదలెట్టు!' అన్నాడు దేవరాజు:

చిక్కయ్య ఈ విడత ఖచితంగా సాష్టాంగ ప్రణామం చేసి.

'ప్రభూ మీ ఆజ్ఞకు అడ్డేమిటి అలాగే!- కాని,

'మా ఊరు కుర్రకుంక లెవరన్నా ఇక్కడున్నారేమో తమకు ఎరికేనా?' అని విన్నపాలైనాడు:

' ఏం-వాళ్ళేందుకూ!'

'బాబూ, చిందేసేవాళ్లుంటేనేకాని, పదానికి అందం ఉండదు.'

దేవరాజు చిరునవ్వుతో 'అలాగేం!' అన్నట్టు తల వూచాడు: ఓముఠా దేవతల్ని పంపాడు, ఎవళ్లన్నా ఉంటే తక్షణం హాజరుపెట్టమని!

వెళ్ళినవాళ్లు వట్టిచేతులతో తిరిగివచ్చారు-

'ఆ వూరివాళ్లు ఒకడో అరో తగిలాడు కాని,- అందరూ ముసిలివాళ్లు బాబూ, అని మనవిచ్చారు.

'ఎబ్బే వాళ్లేం లాభంలేదు: ముసిలివాళ్లకు అంగ లేస్తుందా ?- వాళ్లవల్ల నేమౌతుంది!' అని పిసుక్కున్నాడు చిక్కయ్య - 'అయితే బాబూ మా క్రమూక అంతా ఏమైందీ. పడుచువాళ్లు కూడా, మా సీమలో అడపా దడపా, చచ్చిపోతూండడంకద్దె- వాళ్లు ఏమైనట్టు?' అని అడిగాడు.

'బహుశా నరకంలో తగిలితే తగలచ్చు!' అన్నాడు దేవరాజు.

'ఆఁ !-మా బాగా సెలవిచ్చారు బాబూ-మీ మాట నిజమే అయి ఉండచ్చు: ఉంటే, వాళ్లు అక్కడే ఉంటారు: ఆసజ్జంతా నాకు తెలుసు బాబూ:-

'ఒక్క కోటయ్య కొడుకు అంకమ్మ ఉన్నాడే, - డొంకలో, మునసబు కొత్తకోడల్ని ఉన్నపాళాన నిలేశాడు- అదేమిరా అని నలుగురూ కమ్ముకుంటే చీల్చిగడ్డలకు వేశాడు! ఒక్కచేతిమీద వంద పురుగులకు అగ్గిపెట్టాడు - వాడు నరకంలో ఉండక మరెక్కడుంటాడు?-

'సీతయ్య మేనల్లుడు చిన్నతిరుపతిగాడు- ఠాణాలో మాటిచ్చివచ్చి- పట్టపగలు దివాణం దోచేశాడు! విచ్చుకత్తులాళ్ళు ఝూం-ఝూం అంటే బురుజెక్కి- గండితగలకుండా ఉరికాడు- ఒక్కడూ వందమందికి జవాబు చెప్పాడు- గడిదొంగ- కాని,- వాడి చిందే చిందుబాబూ- మా సీమలో

వెయ్యొక్కొక్క పల్లెలోను,- వాడిని మించిన మొనగాడేడీ-
అడుగు వేస్తే- హంసకులికినట్టే-'

—'పాడవేం!' గర్జించినట్టు మందలించాడు దేవరాజు.
చిక్కయ్య ఉలిక్కిపడకుండా, నిదానంగా మీసం ఎగదువ్వు
కుని. గొంతు సవరించుకుని,- తీగె రంగు మనిపించి-

'ఏం-వింటారు?-' అని అడిగాడు-

'నీ యిష్టం వచ్చింది-'

'కొయ్యోడి పదం- పాడనా?'

దేవరాజు- 'ఏదైనాసరే!' అన్నట్టు తల ఊగించాడు-
చిక్కయ్య అందుకున్నాడు-

నిమ్మతోట మలుపుల్లో- దా
నిమ్మరెమ్మ కులుకుల్లో-
చెమ్మచెక్కలో చెయ్యోడిసేవ్- ఓ
లమ్మో! చక్కిలి గింతలు రో
రయ్యో కొయ్యోడా!...
ఈ పదం ఆసాంతం పాడేశాడు!

దేవరాజు విన్నంతసేపూ ఊతగా హుషారుగా తల
ఊగించాడు- 'శహబాష్' అన్నట్టుచూసి,- చిక్కయ్యను అతి
చనవుగా పలుకరించి, అంతఃపురానికి. - చిందు వేస్తున్నట్టు
అడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్లిపోయినాడు—

దేవరాజు అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోగానే, - అంతవరకూ
ఆనందం బిగబట్టుకువున్న దేవకన్యలు, ఋషులు, పరమ

సిద్ధులూ అందరూ చిక్కయ్యమీద విరుచుకుపడ్డారు : ఇంకా పాడమని వేధించారు-

చిక్కయ్య అంత రణగుణ ధ్వనిలోనూ చీమకుట్టి నట్లైయినా లేకుండా కూర్చున్నాడు! అందరివంకా ఒక్కసారి పరకాయించి చూశాడు! ఆ మొగాల్లో ఆవేశాలు చూసి,- గండు మీసం మెర మెరలాడింది- ఇంకోపదం అంకించుకున్నాడు-

ఝనక ఝనకో - ఝనక ఝనకా
కులికిందిలే - భలే కులికిందిలే -
మొన్న - కులికింది రాసోరి కూనా
నిన్న - వెలిసింది వడగళ్ళ వానా -

దేవకన్నెలందరూ ఎగిరి గంతు వేశారు- ఒక్కొక్క చరణం వింటున్న కొద్దీ వాళ్ళఒళ్ళు వాళ్ళుమరచేపోతున్నారు. చిక్కయ్య పదం ఆగగానే మరోపదం అందుకుంటున్నాడు-

ఇక్కడిలా వాళ్ళందరూ సంబరాలు పడుతూండగా,- దేవ గురువు, మరేదో ఊర్ధ్వలోకంనుంచి స్వర్గానికి వస్తూండగా,- గాలి దాడిని ఓ దేవకన్నె పాడుకుంటూ పోయింది.

ఒహోహోరాజ! ఓ-హో మారాజ!
'హో' యంటే 'ఓ' యంటనోయ్ రాజా -...

మరో పక్కనుంచి ఇలా వినిపించింది, - 'మరో మొగగొంతు -

వరదగాలి తేలిపోయె
వొలెవొలె సిన్నదాన

చిలకపచ్చ కోకచెంగు
ఒలికిం దుయ్యాలమీద - ఓసిన్నదాన...

బృహస్పతికి గుండె బేజారై పోయింది. అక్కడే చది కిలపడి, - రెండుచేతుల్లో తలకాయ పెట్టుకు కూర్చున్నాడు- లేచి, - గావంచా కాళ్లకు బంధాలు పడుతూండగా, -స్వర్గం లోకి పరుగెత్తుకు వచ్చాడు!

అన్ని యిళ్లూ బోసిపోతూ ఉన్నాయి: ఏ యింటా ఒక్క దేవతకాని, ఒక్కరుషికాని లేడు: లోకం లోకం యావత్తూ చిక్కయ్య చుట్టూ మూగి, -పాటకు వంతగా పర వశంగా చిందు వేస్తూంది!

దేవ గురువు నిర్ఘాంత పోయినాడు - తలవంచుకు యింటికి వెళ్ళిపోయినాడు: వెళ్లి భీష్మించుకు కూర్చుని దేవ రాజుకు కబురంపాడు- వచ్చి రాగానే- 'ఏమిటిది?' అని శాప మంత ధూకుడుగా అడిగాడు -

'ఏముందీ: - ఏం లేదే!' అన్నాడు దేవరాజు.

'ఈ ఘోష ఏమిటి?'

'సర్వజ్ఞులు తమకు తెలియని దేముంటుంది!- భూలో కంలో యాలపదం అనే ఒకగీత విశేషం ఉన్నదట- చిక్కయ్య అనే ఓ పుణ్యాత్మ ఇక్కడికి వాటిని పట్టుకు వచ్చాడు: ఏం బాగున్నాయ్ గురూ ఆ పాటలు!- స్వర్గం అంతా ఊగి పోతూంది-'

బృహస్పతికి ఇక వినడం అసహ్యమనిపించి, - అక్కడ నుంచి బ్రహ్మలోకానికి ఎగిరి పోయినాడు:

బృహస్పతి, ఘూకుడుగా రావడం చూసి దేవకన్య లందరూ, మర్యాదకోసంఅన్నట్టు, ఆటపాట కట్టిపెట్టి వైదొల గారు- చిక్కయ్య తంబుర మూగపోనిచ్చి, గ్రామాగన్నుతో అలాగే కూర్చున్నాడు:

'చిక్కయ్యా'

'అయ్య !'

'ఎక్కడికన్నా వెళ్లిపోరాదూ?'

'ఎక్కడికి వెళ్లను బాబూ!'

అవును ఎక్కడికి వెళతాడు-? బృహస్పతి ఆలోచనలో పడ్డాడు-

'ఎందుకు వెళ్లాలి- చచ్చిపోగానే, యిక్కడికి రప్పించారుగదా!-' అని చిక్కయ్య సవాల్చేశాడు :

'ఆఁ- అదే చిక్కు !'

'నేనేం తప్పు చేయలేదే - ఎవడిగొంతూ కొయ్య లేదే- ఎవడి భార్యనూ-'

'అవునవును - నిజమే !'

'నిజమే అయితే - మరి ?'

'నీవు వచ్చినప్పటినుంచీ స్వర్గమంతా - నీ పాటే పాడుతూంది- ఆ ఆటే ఆడుతూంది' -

'ఓఁ! అదా, కథ ?'

'ఎక్కడికి వెళదామని నీ ఉద్దేశం చిక్కయ్యా!' బృహస్పతి ప్రాధేయపడుతూ అడిగాడు -

చిక్కయ్య, ఒక్కనిముషం ఆలోచించి-

'ఖీూకెందుకులే బాబూ, బాధ-పోతానులే;-' అని లేచాడు.

'ఎక్కడికి!'

'ఉన్న చోటికే!'

'భూలోకానికా?'

'ఓఁ-భేషుగ్గా!'

'ఏదో తారామండలంలో నీకు వసతి కల్పించుదామనుకున్నా నే-'

'నాకు తారావద్దూ, దగబోలూవద్దు సెలవు-సెలవు-'

'స్వర్గం విడిచిపోవడమే?'

'ఆఁ-మాలావు స్వర్గం-: నేనెక్కడుంటే అదే స్వర్గం: మా కొండల్లో, కోనల్లో స్వర్గం లేదూ-'

అన్నీ చుట్టబెట్టుకుంటూ పోతాబాబూ, పాతలయలన్నీ యాదకు తెస్తా-

ఒంటికాడ చెట్టునీడ కునికిపోతూ, రెల్లూడే గొల్ల పిల్లడి వెన్ను నానుకొని,- పాతలయ వోడుపులందిస్తా-

దుత్తమీద దుత్తపెట్టి నీటుగా దుద్దుకూరి సంతకు పోయే సింగారి నడకలో వడుపులో లయ కలుపుతా.

కూలికి ఒళ్ళంతావంచే పాలికాపు చెవిదారను, వాళ్ళ అయ్య నేర్చిన పదం ఊదుతా.

'ఏకులబుట్ట ముందేసుకు కూచుని ఎన్నెన్నో ఊసులు పోయే అవ్వకు చిన్నప్పటి చిందు అందిస్తా-'

చిక్కయ్య తంబురదండె అందుకుని రెపట్లల్లే లేచి నిలుచున్నాడు—

బృహస్పతి కొంచెం సంకోచంగా, – 'బాగానే - ఉంది కాని, ఈపాటికి లోకంలో నీ లయ పాతపడిపోయి ఉండదూ? ఎవరూ చెవిని పెట్టకపోతే—'

'వాళ్ళే చెడిపోతారు నాకేంబాబూ; పారే వాగుల్లేవా? పర్వతాల్లో గుహల్లేవా, - పచ్చపట్టుమీద మీటుకుంటూ పోయే పైరుగాలి లేదా - మనుషులకు చెవుడొచ్చినా,-మన లయకు చేటురాదు బాబూ - సెలవు!-' చిక్కయ్య వెనుతిరిగి చూడకుండా వెళ్లిపోతున్నాడు—

'సెలవు చిక్కయ్యా!-' బృహస్పతికి ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చి ముందుకు పరుగెత్తుకు వెళ్లి ఆపేశాడు—

'నామీద కోపం లేదుగద!'

'ఎందుకు బాబూ?'

'నీ విలాగే పాడుతూ కూచుంటే - స్వర్గమంతటికీ యీ పదాలే అబ్బుతాయి. వేదాలు మూలబడిపోతాయి అని భయమేసింది చిక్కయ్యా?'

'అంతేనేమో, బాబూ!'

'స్వర్గానికి కాకుండా చేశానని ఏమీ అనుకోవు గద!'

'అదేమిటయ్యా!-అన్నీ తెలిసిన పెద్దలు మీకీ దిగు లేమిటి? - నాకు కొరతేమటి బాబూ:- నా మనసు ఎక్కడ వుంటే -,అదే స్వర్గం—'

ఎంతో వినయంగా నమస్కారంచేసి చిక్కయ్య సాగి పోయినాడు, తంబుర చంకను పెట్టుకుని.

స్వర్గంలోంచి బయటపడ్డ తరువాత, - ఏదో ఇరకాటం అంతాపోయి, ఎంతో హాయిని పడ్డట్టున్నది చిక్కయ్యకు. ఎడా తెరిపీలేని శూన్యంలో ఎంతో స్వేచ్ఛగాఊపిరిలాక్కుంటూ తేలిపోతున్నాడు.

దోవలో, మిలమిల్లాడుతూ పాలవెల్లి ఏదో ఎగువకు నిశ్చలంగా ప్రవహించుతూంది: అందులో మునకలు వేశాడు: ఈదినంత ఉరవడిలో, ఉన్నచోటునే తపనంతా తీరేట్టు స్నానం చేశాడు: ఒడ్డున నిలుచుని,-'ఇంతటితో నీకూనాకూ సరి;' అన్నట్టు స్వర్గంకేసి తిరిగి జుట్టు ఝాడించాడు- భూలో కానికి జాలే నడిరోడ్డు పుచ్చుకున్నాడు - గొంతుఎత్తాడు.

ఆఁ- వహావ్వా!
గతుకుల కంకటిమీద
ముతకా కంబళి మడత
కొట్టేడూ గడిదీసీ
బట్టేసుకు పక్కేసీ
ఉక్కలో ఒక్కణ్ణి
ఊరించకే అమ్మడూ—
...పచ్చపచ్చాల వెన్నెలే-
...పుచ్చపూల...వన్నెల పైపెచ్చులే -

చిక్కయ్య పాడేపదం, వాళ్ళ పరగణాలో ఉన్న కొండలూ, కోనలూ అందుకున్నాయి.

★